

hebr. אלה , *jalad*, peperit; jfr skr. *ord*, växa, tilltaga i alder, *ard'aj*, att föröka, nära.

Anm. af *ala* hafva vi i vårt skriftspråk *alster*, *alstra*, *älder*, *älska*, m. fl.

ALA 2, v. n. smätt låga, flamma upp; om nästan utloknad eld. Kl., sm., bl. *Ala opp*, id. *Ala*, *arla*, *ana*, id. "Kölen alar under askan." Kl. *Alas*, v. d. id. "Dä alas ell nu." Sm. (Uppviddinge.) — Fn. *ala*, v. a. upptända. Isl. Bibl. Lev. 6: 12. "Præsturin skal hvern morgun ala elden a því"; fe. *alan*, id; fn. *elbr*, m. eld; *aldrnari*, m. anföres (S.E. II, 486) bland benämningar på elden; jfr *Völusp.* 51: "geisar cimr við aldrnara", eld rasar mot eld, o: eld härjar öfverallt; fe. *aled*, eld; d. dial. *alm*, adj. eldig, liflig; fn. *olmr*, adj. rasande; georg. *ali*, låga. Latinska ordet *olere*, att växa, synes ursprungligen hafva betyd: upptända, såsom man har någon anledning att sluta af *adolescere*. "Adolescent ignibus aræ". Virg. Mähända är, såsom Ihre (Gloss. S. G. 77) antager, fn. *ala*, upptända, samma ord som *ala* 1, i hvilket fall ursprungliga betydelsen vore a) *upptända*, och de deraf härledda: b) *föda*, *uppföda*; c) *gro*, *växa*; d) *frambringa*. Det synes ej heller osannolikt att livets början, födelsen, förliknas med elden; man ser ock att den gamle Varro (de lingua L. 8: 10) härleder *ignis* (eld) af *gignere*, att föda.

AL-PYLTER, pl. kakor bakta på glöder. — *Låkakor*, f. pl. id. Sm. (Vestbo).

ALA 3, v. n. pissa; om fäkreatur. Dl. *Hala*, id. Sk. (Ingelstad).

AL. (aal) m. kreaturs piss. Nb. (Calix), fl. (Öb.) *Al*, *äl*, *ärl*. Åm. *Al*, m. kreaturs piss, gödselvattnet. Sdm. (Björkviks s:n). *Alen*, m. def. gödselvattnet, vätskan som rinner från gödselhögen. Hl. *Alvatten*, n. gödselvattnet. *Apuss*, m. ställe der gödselvattnet samlar sig. Sdm.

BLO(D)HALNING, f. blodpissning; om kreatur. Sk. (Frosta, Ingelstad).

KO-ADEL, m. ko-piss. Ög. — D. dial. *ale*, v. n. att pissa; om boskap; *addel*, *aiel*, *ael*, *al*, gödselvattnet, som flyter från kostallen; ns. *adel*, *eddel*, *aedel*, (Br. W. B.) nfris. *ael*, *ael*, id.; fe. *adele*, f. smuts, orenlighet, *atl*, lotium, *adelihit*, adj. coenosus, *adelsead*, cloaca; ns. *adeln*, "mit mistjauche oder flüssigem koth besudeln." (Schambach, 1); bay. *adel*, m. gödselvattnet, *adeln*, v. a. "mit jauche düngen." (Schmeller 1, 26); walach. *ndul*, lotium; kelt. *addail*, fæces. Leibnitz, Celtica, 84.

ALA 4, (pl. *alor* el. *aler*), f. dragstroppar i en sele. Vl., dls. *Alder*, pl. selstroppar. Åm. *Ala*, m. selstroppe; den rem som trådes genom skakeln och hvori selsticken sättes. Nb., vb., mp. *Ala*, f. id. Dl. Om i st. f. rem en jernhasp begagnas, kallas den *al-ösp*, f. Vb. — Fn. *äl*, *öl*, f. skinnrem.

ALABARKARE, m. 1) förträfflig människa, en person som utmärker sig i något fall. Nb. (Pite, Lule), åm. *Alabarkar*, m. id. "Hä var'n alabarkar dill å arbeit å dill å fälläg." Vb.; 2) oduglig människa; ironiskt. Åm. — Ordet än möjligen befryndadt med dial. *barka*, v. n. springa.

ALA-BYSKJE, (*ala-bystje*), n. coll. små alskog. Fl. (Ingo). Jfr *alarullå*.

ALA-BÅSKA, m. albuske. Fl. (Ingo).

ALA-KNÖJS, (*ala-knöjs*), m. 1) utväxt på alträdet; 2) öknamn på en liten skruppen eller pucckelryggig människa. "Inga dogd han alaknöjsjen ti

skådomålkare; han gjåord så ohöfoga skåonar; thom ä komplet kwarhoggn framman." Fl. (Nyl.)

ALA-RULLA, *ala-rullå*, *ala-ryllå*, f. albuskar; små alskog. Fl. (Ingo.)

ALAS, v. d. roa sig, prata, narras. Åm. *Ålas*, v. d. id. Hs. *Alas*, *jålas*, id. Åm. *Aljäs*, v. d. id. Jtl. — Jfr fsv. *ale*, spe, gäckeri; fn. *ljala*, v. n. sermones serere, confabulari; s. Spegels Gloss., s. 3.

ALSTER, ? sjelfsväld, narri. Sk.

ÄLBOT, m. den som vill gerna leka med ngn. Dl.

ALBOGE, m. armboge. Ög. (Gullbergs h.). *Albugå*. G. ALBUE. Sk., bl. *Albugå*. Dl. *Alloc*. Hl. *Albåse*. Bhl. — Fsv. *alloghi*; fn. *allogi* (af *alin*, arm, *beyga*, *buga*, att böja); fht. *elinbogo*; mht. *ellenboge*, *elenboge*; nht. *ellenbogen*; fe. *elboga*; e. *elbow*; d. *albue*; n. *olbogje*, *ålbogje*, armboge; wal. *elin*, vinkel, armboge.

ABBUGÅ-KNAUL, m. armbogeknöl. Dl. (Våmh.).

ABBUGÅ-LYKJA (— *lytja*), f. armboge-veck, vecket i krökningen mellan öfver- och underarmen. Dl. (Våmh.). ABBYGÅ-LYKJA (— *lytja*), id. Dl. (Eldf.).

ALBUE-SPISS, m. spetsen af armbogen. S. Sk.

ALDAGS-KUST, m. hvardagsmat. G. — Fsv. *koster*, *kuster*, m. mat; fn. *kostr*, id.

ALDR, *oldr*, *auler*, f. grå-al: *Alnus incana*. Vb. *Allder*, *arder*. Hs. *Arder*. Vl., åm. (Långsele). *Arre*. Vg., ög., sm.

ALDRA, v. n. 1 draga ut på tiden, vara försumlig. Sdm. Jfr *ardra*.

ALD'R ÄT! låtsa icke om, bry er icke! "Ald'r ät, faddjin! jcr e en som int e hai." Fl. (Öb.).

ALDRINGEN (n. — *et*), adj. allsingen. Bhl., vg., ög., kl., bl. *Albringen*. Sm.

ALD-SKRÅIKA, f. nötskråika. G. — Fsv. *aldin*, n. trädfukt, ållon; fn. *aldin*, n. trädfukt.

ALE, coll. n. en hop af alar, skogsdunge af alträdet. Vg. *Alle*, id. Sk. (Ingelstad), kl.

ALG (def. — *ia*), m. sjel-hanne. Fl. (Öb., öarne i Qvarken.)

AL GRÅS, n. *Spiraea Ulmaria*. Ul. (Rosl.). *Ali-grås*, id. Fl. (Öb.).

ALIKA, *aleka*, f. 1) kaja. Sk., hl., bl., — D. *allike*; 2) dumt och tillgjordt fruntimmer; skällsord. Sk., bl.

ALI-KÅMB'L, m. alknopp. Fl. (Öb.). Jfr *kummer*.

ALJER, ett slags ljuster, jernredskap med långt skaft, hvarmed äl på sjöbottnen under is fångas. Ög., hl. (Åljern?).

AL-KÄRRING, f. honan af alfogeln: *Anas glacialis*. Sdm. *Alla-källing*. G. Jfr *alle-gubbe*, *alpese*.

ALL, adj. 1) mycket trött, utmattad (af arbete eller ålder.) Nb., vb., mp., hs. "Han ä så all, att 'an int orkar någä." Fl. (Nyl.); 2) aldeles förbi, slut. "Dä ä allt", d et är slut. Hs., mp., ög., vb. "Maten, säden ä all." Kl. "Drikken ä all", det är slut med drickat. Vl. — På samma sätt i fsv.; Cod. Ascab. n:o 191, in fo (Arna Magn. handskriftsaml. i Köpenhamu):

"Nu ær thz alt, sagde stekaren tha han swalt, Hwi mon jak swa hikka, lat vtj ok gif mik drikka;" 3) död; a) om boskap. "Kon blev all." "Hestin ä all." Hs., ul., sdm., nb.; b) om människor. Hs. (Norrobo s:n), sdm. — Fn. *albr*, adj. omnis, totus; *verda albr*, omkomma, förgås; (*Gróugaldr*, stroph. 5); *vera albr*, vara död. Håvarðs saga Isfrings. Hol. 1756, 4:o, s. 57; n. *all*, utmattad, trött; död.

ALLAR, pl. sänken uuder åsknäet. Fl. (Ingo sm). Jfr *hallar*.